

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100 — K, za naročnike v inozemstvu 140 — K letno. Posamezna številka po K 2—.

Za reklamne notice, pojašnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 50 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 — 50 za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./1

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštne.

Vzpored zborovanja I. pokrajinske skupščine Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva poverjeništvo Ljubljana

V smislu sklepa širjega sosveta se sklicuje pokrajinska skupščina Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva poverjeništvo Ljubljana na zborovanje na 3. in 4. dan meseca septembra 1921 v Rogaško Slatino. Zborovanje se vrši po nastopnem vzporedju:

Dne 3. septembra:

- I. Ob 10. uri dop. seja širjega sosveta z odseki v gledališki dvorani „Zdraviliškega doma“.

DNEVNI RED:

1. Izročitev došlih predlogov, nasvetov in resolucij odsekom.
2. Skupno posvetovanje širjega sosveta z odseki.

- II. Takoj po skupni seji se začne posvetovanja v odsekih in se vrše ves dan v šolskih prostorih.

- III. Ob 17. uri skupna seja širjega sosveta z odseki v gledališki dvorani „Zdraviliškega doma“.

DNEVNI RED:

1. Poročilo o delovanju poverjenišva Ljubljana od 28. avg. 1920.
2. Poročilo odsekov o svojih sklepih.
3. Predlogi in nasveti.

Dne 4. septembra:

- I. Ob 10. uri dop. zborovanje pokrajinske skupščine v gledališki dvorani „Zdraviliškega doma“.

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo strokovnega tajnika o delovanju poverjenišva Ljubljana od 28. avg. 1920.
3. Poročila o računskih zaključkih.
4. Poročila računskih preglednikov.
5. Proračun za leto 1922.
6. Izvenšolsko delo učiteljstva na prosvetnem polju. Poročevalec Fran Črnagoj, pokrajinski nadzornik za šolske vrste.
7. Ali naj bo učna uprava v naši državi centralistična ali avtonomistična? Poročevalec Anton Mervič, ravnatelj mešč. šole.
8. Sprejem „Društva meščanskega učiteljstva v Sloveniji“ v UJU. Poročevalec Anton Gnus, šolski ravnatelj.
9. Kako praznuj šola državne praznike? Poročevalec nadučitelj Fran Luznar.
10. Poročila odsekov: a) stanovsko-političnega, b) gospodarskega, c) časnikarskega in književnega, č) pedagoško-didaktičnega.
11. Samostojni predlogi, ki se pa morajo pri poverjeništvu vložiti vsaj 3 dni pred skupščino.

Udruženje Jugoslov. učiteljstva poverjeništvo Ljubljana.

L. Jelene, poverjenik.
Fran Luznar, blagajnik.

Rudolf Dostal, strok. tajnik.
Bogomir Fegic, upravnik.

V obrambo naše časti.

Mariborski klerikalni list »Slovenski Gospodar« je bil v svojem 30. broju z dne 28. julija 1921 priobčil dobesedno sledeči člančič:

»Učitelji — špiceljni davčni oblasti.

Ljudstvo zdihuje pod neznošnim pritiskom krivično odmerjenih dohodninskih davkov. Znano je, da je že prejšnja Avstrija gošila denuncijanstvo kmetskega prebivalstva z nastavljanjem tajnih vohunov, ki so davčnim oblastim naznanjali, kakšne dohodke ima ta ali oni kmet. Razume se, da je ljudstvo iz dna duše sovražilo take ovaduhe, ker so »delali« večinoma zelo pristransko. »Svojim« pristašem so prizanašali, za to pa tem bolj neusmiljeno udrihali po svojih nasprotnikih. Tudi zdaj se vrši ovaduhstvo kmetskega ljudstva davčnim uradom na isti način. Neki učitelj je izjavil pred pričami (ime učitelja in prič na razpolago v uredništvu), da so učitelji prisiljeni dati podatke o premoženju kmetov, oziroma o njihovih dohodkih, ker jim tozadevne oblasti pošiljajo vedno vprašalne pole, da jih izpolnijo! — Ako torej ti, ubogi kmet, dobiš plačilni nalog v gorostasni višini vzemi ponižno klobuk pod pazduho ter se podaj k svojemu liberalnemu učitelju, da ti razjasni položaj. Ako mu obljubiš, da prestopiš v liberalni (demokratski vladni) tabor, bodi prepričan, da se bode tvoj dohodninski davek znižal vsaj za eno desetino.

V tem člančiču nas »Slovenski Gospodar« psuje s pridevkom »špiceljni«, nas obdolžuje ovaduhstva, vohunstva, pristranosti i. t. d. ter nas skuša osovražiti med prebivalstvom.

Ker nas »Slovenski Gospodar« pri svojih mnogoštevilnih čitateljih pavšalno žali in sramoti, kadar le more ter svoje nečedno delo zlobno in sovražno nadaljuje, smo prisiljeni se ozreti po obrambi ter iskati zaščite i zadoščenja zakonitim potom.

Tovariško podpisani sem bil dne 8. VIII. 1921, zaprosil osebno uredništvo lista naš mi da na razpolago imena omenjenega učitelja in prič, a urednik mi jih ni znal imenovati, obljubil pa mi je zaprosena imena tekom jednega tedna poizvedeti. Smatrajoč to obljubo le za poskus zavlačevanja, da bi zadeva zastarela, sem se podal nemudoma k državnemu pravdnikstvu, ki mi je dalo sledeča pojasnila:

a) Državno pravdnikstvo je poklicano štiti javne nameščence med njimi učitelje toda je v službenih ne pa v izven-službenih zadevah. Ta zadeva je izven-službena.

b) Učiteljska društva ne morejo tožiti niti za sebe kot korporacije niti v imenu svojih članov, ker kot taka niso v člančiču prizadeta in ker ne spada v njihov delokrog, vlagati pri sodišču tožbe.

c) Zadoščenja smejo iskati le učitelji sami načinom, da nekoga v to svrhu po-oblaste, več o tem naj pojasni odvetnik. Odvetnik dr. Dragotin Koderman (učiteljski sin) mi je na to pojasnil sledeče:

a) Učitelji, ki se čutijo z objavljenim člančičem žaljene, naj določijo meni po-oblastilo, a jaz pooblastim na podlagi teh pooblastil nje za nadaljnjo postopanje proti »Slovenskemu Gospodarju«. Pri tem je uvaževati okolnost, da je odgovorni urednik »Sl. G.« Vlado Pušenjak kot državni poslanec SLS imun, torej bode treba pri imunem odseku državnega zbora v Beogradu izposlovati njegovo izročitev sodišču. Ta izročitev se bode tem sigurne dosegla, čim več učiteljev bode proti njemu tožbo nastopilo. Jeden sam oziroma peščica tožiteljev bi težko kaj opravila.

b) Ako bode uredništvo »Sl. G.« dalo naslov dotičnega učitelja in prič na razpolago, kar pa ni verjetno, je odgovorni urednik vendar kaznjiv, kajti list je opsoval in žalil vse učitelje. Učitelje naj ne stopajo v krog tožiteljev, kajti iz člančiča ni razvidno, da bi bil meril na nje.

Na moje natančnejše izpraševanje mi je bil neodgovorni urednik pojasnil, da se je slučaj dogodil v področju Mariborske davčne oblasti, kar me je napotilo, da sem bil dne 11. VIII. pri finančnem svetniku dr. N. kot predstojniku davčne oblasti sprejel ponovno uštemeno zagotovilo, da ni davčnega dohodninska oblast v zadnjih treh letih, odkar li on načeljuje, nobene učne osebi poverila podobnega naloga, člančič je torej naravnost izmišljen. Podobni nalogi so se tuintam poverili občinskim uradom (torej tudi ne na naslov župana, tajnika ali kojega odbornika) v občeh pa ima davčna oblast v to svrhu posebne zaupnike, ki niso učitelji, in komisije. Ako je kje učitelj slučajno župan, občinski tajnik ali odbornik, to ne opravičuje trditve da se je davčna oblast obrnila do učitelja.

LISTEK

VILKO MAZI:

(5)

Koncertna turneja ljubljanskega učiteljskega pevskega zbora.

Voznja prek Slovenskih goric je bila izreden, nepozaben užitek. Za prtljago smo imeli topot poseben voz, da se nam ni bilo treba dremati med periodnimi kovčgi in košarami. Nevilhta prejšnjega večera je omladila ozračje in napravala cesto, da nas nista nadlegovala ne prah, ne vročina. Tako smo se prav udobno vozili med zelenimi vinogradi, razprostrtimi po idiličnih holmih, objemajočimi posamezne židance in slikovite skupine hiš. Izza tega ali onega ovinka je planil studenec in se zakril med vrbe, kakor v proletarski sramežljivosti pred tisto zlahno tekočino, ki je zorela nad njim po trtah.

Voznik Wolf, ki je že nešteto krat prekorobal to lepo cesto, mi je v svoji čudni mešanici čehoslovaški-ljutomerškega narečja neutrudno našteval imena posameznih goric, njihovo ceno in gospodarje ter me na vso moč navduševal za »jeruzalemece«. Kulminacija tega navduševanja pa je žarela iz njegovega tipičnega stavka: »Ardigata, toti Petovarov jeruzalemece je nčeo extra-vyborného!« Komaj pa je izpregovoril ta prečudni konfomerat, sva zdrčala drug za drugim na cesto, zakaj na Wolfovi strani se je bilo snelo kolo. Ker druge nesreče ni bilo in smo takoj našli pokrovec osi in zagozdno, je širokopleči voznik kmalu zavilhtel bič, pa nadaljeval s svojo zgovornostjo. Za trenotek je našel nov tema, ko smo se bili peljali mimo komaj načetega premogokopa. V kratkih besedah je oplazil zgodovino rudnika, pohvalil kakovost premoga, pa se brž vrnil k trti in vinu.

Dosegli smo prijetno senco pod platanami v Ivankovcih, kjer je bila pred samotno krčmo Siesta. Okrogla krčmarica je morala na Wolfov migljaj seči v najskrivnostnejši kotiček kleti, odkoder je romal na mizo najzlahnejši sok Slovenskih goric. Hitro se je zasukala ta prijazna ura. Nekateri so odnesli nanjo živ spomin v obliki težkih butilik. Tovariš Tavčar je celo fotografiral pestro skupino, pred katero je bil dobričina Wolf nanesel celo kopo simbolov Slovenskih goric. Manjkal nam je samo naš Loize, ki se je iz Ljutomera odpeljal v Radence, svoje dolgoletno in priljubljeno zdravilišče. No, g nadsvetnik ga ni posebno pogrešal, morda zato, ker mu je bilo dobro vino več vredno nego najboljši dovtip.

Pot je šla dalje prek Mihalovcev in se vijužila med griči, ki so jih mesto trte čelvali gozdovi in polja. Tam nekje se je zopet snelo kolo z voza, ki je bil obložen

s prtljago. Nebene nesreče in vesela kolona je romala dalje. Še par klancev in prikazala se je Drava, za njo Ormož.

Pri prvih hišah so nas pričakovali ormoški tovariši in tovarišice in nas spremili do Skorčičeve restavracije, kjer smo bili postreženi z izbornim obedom. Tovariš nadučitelj Rajšp nam je v svoji duhoviti napitnici namignil, da bi nas rad popeljal nekam v okolico k čudovitim geometrijskim likom s še čudovitejšo vsebino, če bi se nam ne mudilo tako silno in tudi ormoški župan je bil takih misli. Vsem je bilo žal, da zapuščamo Ormož brez koncerta. Zbor se je oddolžil z nekaj narodnimi in umetnimi pesnimi, ali kmalu nam je bila skrb, da ne zamudimo pujskega vlaka. Vztrajni lotmerški vozniki so nas potegnili na precej oddaljen kolodvor in takrat mi je Wolf še parkrat zatrdil: »Ardigata, nisem ješté nikdy vozil tako veselih ljudi!«